

Faux amis français-polonais ? Fałszywi przyjaciele, czyli jak unikać wpadek językowych

Łukasz Świerczyński

Scenariusz lekcji

Poradnik metodyczny do języka francuskiego dla II etapu edukacyjnego wprowadzanego jako I język obcy w klasach IV–VIII SP oraz jako II język obcy w klasach VII–VIII SP

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Renata Rychlicka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Poziom edukacyjny:

szkoła podstawowa, wariant II.2. podstawy programowej

Temat zajęć:

Faux amis français-polonais ? Fałszywi przyjaciele, czyli jak uniknąć wpadek językowych

Klasa, czas trwania zajęć:

VII, 45 minut

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów ze zjawiskiem interferencji językowej,
- uwrażliwienie na podobieństwa i różnice pomiędzy językiem polskim i francuskim,
- wykorzystanie podobieństw i różnic pomiędzy językami w procesie nauczania/uczenia się języka obcego.

Cele operacyjne

Uczeń po lekcji:

- zna tzw. „fałszywych przyjaciół” ucznia i tłumacza,
- umie wskazać francuskie słowa, które brzmią podobnie jak w języku polskim, ale mają inne znaczenie,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje słowa we właściwym znaczeniu,
- posiada większą wrażliwość i świadomość językową w zakresie transferu językowego o charakterze zarówno pozytywnym, jak i negatywnym,
- zwraca uwagę na podobieństwa i różnice pomiędzy językami oraz potrafi wykorzystać je w procesie uczenia się języka.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów,
- utworzenie testu w Kahoot!,
- wykonanie kart „Piotruś”,
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna,
- praca w parach,
- praca z całym zespołem klasowym.

Środki dydaktyczne:

- Utworzony test w Kahoot! z *faux amis*, 57 kart „*Faux amis*” wzorowanych na grze karcianej „Piotruś” – na dwudziestu ośmiu kartach ponumerowanych od 1 do 28 są ilustracje przedstawiające rzeczowniki będące fałszywymi przyjaciółmi tłumacza, kolejne dwadzieścia osiem kart z numerami od 1 do 28 to polskie odpowiedniki słów (ważne, by kolejność numerów była przypadkowa, czyli nie taka sama jak kolejność obrazków), karta numer 10 zawiera napis „*Faux amis*”; karta pracy przygotowana przez nauczyciela – tekst lub zdania z lukami, słowniki francusko-polskie, koperty, żetony.

- Propozycja słów do wykorzystania w kartach: *appartement, bronzé, chalet, collation, compote, course, démoraliser, divan, dôme, façon, folie, garniture, gymnase, jour, lis, macaron, ordinateur, par terre, perron, pièce, régisseur, rouge, serre, talon, tata, tort, troupe.*

Opis przebiegu zajęć

Część wstępna

- Nauczyciel pyta wszystkich uczniów, czy spotkali w języku francuskim słowa podobne do tych w języku polskim i odwrotnie (burza mózgów).
- Prosi o uzasadnienie odpowiedzi zarówno twierdzących, jak i przeczących oraz podanie konkretnych przykładów.

Część właściwa

- Nauczyciel rozpoczyna testem z *faux amis* utworzonym wcześniej w aplikacji Kahoot! (praca indywidualna, wykorzystanie telefonów komórkowych, nauczyciel musi upewnić się, że każdy uczeń ma dostęp do telefonu i internetu). Sprawdza wyniki i tłumaczy, że te słówka brzmią podobnie w języku polskim, ale znaczą zupełnie co innego. Nauczyciel rozdaje uczniom koperty z materiałem ilustracyjnym oraz podpisami w formie kart do gry. Uczniowie grają w parach w „Piotrusia”, dobierając do obrazków właściwe podpisy. W czasie gry uczniowie mają możliwość korzystania ze słowników francusko-polskich, w których mogą wyszukać znaczenie francuskich słów, jeśli mają jakiegokolwiek wątpliwości.
- Podsumowaniem ćwiczenia jest ułożenie na stolikach kart ilustracyjnych z dopasowanymi właściwie podpisami.
- W dalszej części uczniowie wypełniają tekst z lukami, w którym muszą wstawić słowa we właściwe miejsca. Następnie układają zdania, wykorzystując słowa zapisane na kartach (ustnie i/lub pisemnie).
- Można również dać uczniom tekst do czytania, w którym wystąpi kilkanaście słów będących „fałszywymi przyjaciółmi” tłumacza. Tekst ten może być wykorzystany do doskonalenia umiejętności czytania, którą w przypadku uczniów uczących się języka francuskiego pierwszy rok (wariant II.2 podstawy programowej) należy nadal doskonalić.
- Nauczyciel omawia krótko zagadnienie tzw. „fałszywych przyjaciół” tłumacza oraz zjawisko interferencji językowej, mówiąc o jej pozytywnych i negatywnych stronach. Prosi uczniów o to, by nie dali się zwieść fałszywym przyjaciołom i starali się zachować czujność językową.
- Dla utrwalenia omawianych zagadnień uczący może zaproponować młodzieży grę w „Kalambury”, do której będzie można wykorzystać karty z ilustracjami z gry „*Faux amis*”. Kolejni uczniowie losują obrazek i starają się zaprezentować wylosowane słowo, a klasa je odgaduje. Przy okazji nauczyciel może sprawdzić opanowanie leksyki przez młodzież. Każde odgadnięte przez danego ucznia słowo można nagradzać żetonem lub cukierkiem. Zebrane żetony/cukierki traktujemy identycznie jak „plusy”, które – zgodnie z obowiązującym przedmiotowym systemem oceniania – można zamienić na oceny z aktywności lub pracy na lekcji.

Część podsumowująca

- W podsumowaniu lekcji nauczyciel zwraca uwagę uczniów na podobieństwa i różnice pomiędzy językami oraz mówi, jak mogą wykorzystać je w procesie uczenia się języka. Ponadto uczący wskazuje, w jaki sposób uczniowie mogą rozwijać swoją wrażliwość i świadomość językową.
- Na koniec lekcji nauczyciel zadaje pracę domową. Zadaniem uczniów jest przygotowanie 10 fiszek. Każda fiszka powinna zawierać obrazek, podpis w języku francuskim oraz zdanie z użyciem słowa przedstawionego na ilustracji. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) nie muszą na fiszkach uwzględniać zdań. Fiszki mogą być napisane odręcznie lub wykonane w formie druku komputerowego.
- Jeśli zostanie kilka minut można pokazać uczniom dostępny w serwisie YouTube filmik pt. [Francuski w polskim](#).

Komentarz metodyczny i realizacja kompetencji kluczowych / treści ponadprzedmiotowych oraz umiejętności uniwersalnych

- Lekcja przeprowadzona według zaproponowanego scenariusza umożliwia kształtowanie kompetencji kluczowych: w zakresie wielojęzyczności, rozumienia i tworzenia informacji, kompetencji społecznych i w zakresie uczenia się (współpraca w parach, uczenie się przez zabawę, znajomość zjawiska interferencji rozwija ponadto czujność językową młodzieży). Uczniowie w czasie lekcji mają możliwość odwoływania się do leksyki poznanej w toku uczenia się innych języków, w tym języka ojczystego. Dodatkowo temat lekcji umożliwia odniesienie się do dotychczasowych doświadczeń uczniów w zakresie uczenia się języka francuskiego i innych języków (ojczystego i j. obcych), refleksji nad podobieństwami i różnicami pomiędzy językami.
- Wykonanie fiszek stworzy możliwość rozwijania kreatywności uczniów, a w przypadku niektórych zaprezentowania ich zdolności plastycznych.
- Gromadzenie żetonów za grę w „Kalambury” i zamiana ich na oceny może być bardziej atrakcyjną formą oceniania oraz doceniania aktywności uczniów.

Alternatywne sposoby przeprowadzenia lekcji

- Grę w karty „*Faux amis*” można przedłużyć, prosząc uczniów o pozostawienie tylko kart z ilustracjami oraz dopisanie na czystych przygotowanych kartach znaczeń tych słów. W ten sposób można sprawdzić, czy każdy z uczniów opanował leksykę.
- Nauczyciel może też pokazywać lub wyświetlać na tablicy multimedialnej kolejne karty z ilustracjami i prosić uczniów o wskazanie polskiego odpowiednika francuskiego słowa przedstawionego na obrazku lub łączenie obrazków i słów w pary.
- Podobne karty można przygotować, wykorzystując w tym celu inne słowa będące „falszywymi przyjaciółmi” tłumacza, np. nazwy czynności, przymiotniki etc.

Dostosowanie do potrzeb uczniów ze SPE

- Pracując z materiałem ilustracyjnym, uczący powinien zatroszczyć się o to, aby uczniowie z dysfunkcją narządu wzroku mieli zapewnione właściwe oświetlenie oraz by karty były materiałem o dobrej jakości (z odpowiednim kontrastem).
- W trakcie ćwiczeń kształtujących umiejętność czytania uczniowie z dysleksją nie powinni czytać nowego tekstu na forum klasy. Nauczyciel powinien odpytać ucznia na osobności.

- Przekazując instrukcje i komunikaty, nauczyciel powinien formułować je w sposób jasny i zrozumiały, stosując krótkie zdania. Wskazane jest stosowanie pytań naprowadzających oraz wyjaśnień uzupełniających.
- Praca domowa powinna być zindywidualizowana. Uczniowie ze SPE, mający trudności mogą wykonać uproszczone fiszki bez konieczności uwzględnienia w nich zdań.
- Uczniowie z dysgrafią mogą w pracy domowej skorzystać z wydruku komputerowego.
- Zastąpienie tradycyjnych „plusów” zbieraniem żetonów/cukierków może wprowadzać dodatkowy element zabawowy, a dodatkowo pozwala minimalizować stres związany z samym procesem oceniania.

Łukasz Świerczyński – nauczyciel języka angielskiego i francuskiego. Doradca metodyczny dla nauczycieli w Księgarni Wydawnictw Francuskojęzycznych Edukator w Krakowie. Obecnie prowadzi badania naukowe w zakresie współczesnej fonetyki francuskiej na Uniwersytecie Grenoble Alpes (UGA). Specjalizuje się w zakresie fonetyki i ortografii francuskiej. Główne obszary jego zainteresowań to językoznawstwo stosowane i glottodydaktyka w dobie współczesnych technologii.